

# MEĐUNARODNI **13. SIMPOZIJ**

**ODRŽIVI RAZVOJ I  
DIGITALNA TRANSFORMACIJA**

# **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

---

**Dr.sci. Arijana Salkić**

DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.

## PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE

### ESG i održive finansije: pojmovno određenje i teorijski pristupi

- ESG je skup faktora koji se tiču životne sredine, socijalnih/društvenih i upravljačkih pitanja koje kompanije uzimaju u obzir pri upravljanju svojim poslovanjem, a investitori prilikom ulaganja u pogledu rizika, uticaja i mogućnosti, koji ti faktori nose
- Okolišni, društveni i upravljački faktori (engl. Environmental, Social, and Governance [ESG] Criteria)
- Okolišni faktori ukazuju na odnos i brigu preduzeća prema okolišu i klimi
- Društveni faktori ukazuju na doprinos ostvarenju društvenih, odnosno socijalnih ciljeva, a uključuju interes i odnos preduzeća prema zaposlenicima, saradnicima, klijentima/kupcima, dobavljačima i zajednici u kojoj posluju

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

**PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM  
FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I  
HERCEGOVINE**

- Upravljački faktori odnose se na kvalitet korporativnog upravljanja
- Održive finansije nastoje integrisati društvene i okolišne aspekte u proces donošenja finansijskih odluka
- Pitanje današnje finansijske prakse - kako na najbolji način integrisati principe održivosti u postojeće modele i procese
- Održive finansije - način finansiranja i investiranja koji prilikom analize i donošenja odluka uvažava i uključuje ESG faktore, a što rezultira u donošenju odluka sa dugoročnom perspektivom, kao i kreiranju održive vrijednosti

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

## **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

### **ESG strategije banaka u razvijenim zemljama**

- Net-Zero Banking Alliance (NZBA): grupa vodećih svjetskih banaka koje su se obavezale da će finansirati ambiciozne klimatske akcije s ciljem tranzicije realne ekonomije ka neto-nultoj emisiji stakleničkih plinova do 2050. godine (smanjenje finansiranih emisija i povećanja finansiranja održivih aktivnosti)
- ESG u bankama: stvaranje dodatne vrijednosti
  1. Smanjenje troškova
  2. Poboljšanje ponude vrijednosti
  3. Poboljšanje ugleda brenda
  4. Zapošljavanje i zadržavanje zaposlenika
  5. Profitabilno investiranje

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

**PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM  
FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I  
HERCEGOVINE**

- ESG scoring banaka, odnosno angažman u praksama društvene odgovornosti, povezan je s većom stabilnošću banaka (tj. nižim rizikom od neizvršenja obaveza/default) tokom kriznih godina
- Utvrđeno je da su finansijski rezultati banaka i društveni i ekološki rezultati međusobno povezani

DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.

## PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE

### Praksa komercijalnih banaka u BiH u pogledu ESG standarda

#### Upravljački standardi

- Sparkasse banka i UniCredit Bank dd:

uspostavljeni mehanizmi nadzora i upravljanja rizicima, poslovne prakse korporativnog upravljanja kroz uzorno upravljanje i odgovornost Uprave, Nadzornog odbora i višeg menadžmenta, visoki standardi kroz Etički kodeks i Poslovni kodeks koji promiču kulturu integriteta, transparentnost prilikom objavljivanja upravljačkih praksi, održivo stvaranje vrijednosti za sve sudionike.

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

## **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

### **Praksa komercijalnih banaka u BiH u pogledu ESG standarda**

#### **Društveni standardi**

Sparkasse, UniCredit Bank dd i Raiffeisen bank:

- promovisanje finansijske pismenosti, podršku ženskom poduzetništvu i start-up preduzećima, umrežavanja i konferencija za poduzetnice
- podrške za oporavak ugroženih područja, donacije narodnim kuhinjama
- princip pravednosti, jednake prilike za svakog pojedinca, sistematski zdravstveni pregledi, besplatni sportski termini za zaposlenike
- sponzorstva: Sarajevo Film Festivala, Sarajevska filharmonije i Narodno pozoriše Mostar



**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

## **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

### **Praksa komercijalnih banaka u BiH u pogledu ESG standarda**

#### **Okolišni standardi**

- Sparkasse banka: 77% njenih poslovnica koristi električnu energiju iz obnovljivih izvora, dok 25% voznog parka čine električna vozila, fotonaponske elektrane koje banka instalirala na dvije poslovnice
- Raiffeisen bank; smanjila je svoje emisije stakleničkih gasova (GHG) u odnosu na proteklu godinu za 3,5%. Akcije koje su doprinijele ovome su: optimizaciju rasvjete, prelazak na cloud infrastrukturu, na centrali u Sarajevu instalirani solarni paneli

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

## **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

### **Okolišni standardi**

- UniCredit Bank dd:

- ✓ponuda kreditnih linija MSP preduzećima Go Green (unaprjeđenja koja dovode do bolje usklađenosti sa direktivama Evropske unije u oblastima zaštite okoline, sigurnosti radnika i kvaliteta i sigurnosti proizvoda, investicije u obnovljivu energiju, investicije u energetske efikasnost) i Go Digital in BiH (za projekte digitalizacije i automatizacije, nabavku nove opreme i modernizaciju, implementaciju softvera, hardvera i/ili specijaliziranih usluga, investicije u obnovljivu energiju/energetske efikasnost).

- ✓kreditna linija za fizička lica: za finansiranje solarnih panela, krediti za kupovinu električnih i hibridnih automobila, kao i krediti za projekte energetske efikasnosti.

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

## **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

ESG standardi i održive finansije u komercijalnim bankama u BiH – stavovi i percepcije građana

- Pol: 24 muški (26,7%), 66 ženski (73,3%)
- Starosna dob:

| Godine     | Broj ispitanika | Procenat % |
|------------|-----------------|------------|
| 18-25      | 0               | 0%         |
| 26-35      | 12              | 13,33%     |
| 35-44      | 12              | 13,33%     |
| 45-54      | 45              | 50%        |
| Više od 55 | 21              | 23,33%     |

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

## **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

ESG standardi i održive finansije u komercijalnim bankama u BiH – stavovi i percepcije građana

| Nivo obrazovanja              | Broj ispitanika | Procenat % |
|-------------------------------|-----------------|------------|
| Srednja škola                 | 12              | 13,33%     |
| Fakultet                      | 67              | 74,44%     |
| Magistarski studij            | 7               | 7,77%      |
| Doktorat                      | 4               | 4,44%      |
| Status zaposlenja             | Broj ispitanika | Procenat % |
| Zaposlen                      | 72              | 80,00%     |
| Nezaposlen                    | 0               | 0,00%      |
| Student                       | 0               | 0,00%      |
| Penzioner                     | 12              | 13,33%     |
| Samostalni obrtnik/Freelancer | 6               | 6,66%      |

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

## **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

ESG standardi i održive finansije u komercijalnim bankama u BiH – stavovi i percepcije građana

| Upoznatost sa pojmom ESG-a | Broj ispitanika | Procenat % |
|----------------------------|-----------------|------------|
| Da                         | 78              | 86,66%     |
| Ne                         | 12              | 13,33%     |

Smatrate li da bi banke trebale voditi računa o uticaju svojih aktivnosti na ekološke faktore?

| Ocjena | Broj ispitanika | Procenat % |
|--------|-----------------|------------|
| 1      | 0               | 0,00%      |
| 2      | 3               | 3,33%      |
| 3      | 9               | 10,00%     |
| 4      | 21              | 23,33%     |
| 5      | 57              | 63,33%     |

DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.  
**PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA  
I ODRAŽAVANJE ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I  
HERCEGOVINE**

Smatrate li da bi banke trebale voditi računa o uticaju svojih aktivnosti na društvene faktore ?

| Ocjena | Broj ispitanika | Procenat % |
|--------|-----------------|------------|
| 1      | 0               | 0,00%      |
| 2      | 0               | 0,00%      |
| 3      | 3               | 3,33%      |
| 4      | 9               | 10,00%     |
| 5      | 78              | 86,66%     |

Smatrate li da bi banke trebale voditi računa o svojim upravljačkim faktorima?

| Ocjena | Broj ispitanika | Procenat % |
|--------|-----------------|------------|
| 1      | 0               | 0,00%      |
| 2      | 0               | 0,00%      |
| 3      | 6               | 6,66%      |
| 4      | 12              | 13,33%     |
| 5      | 72              | 80,00%     |

## **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

Da li biste radije koristili usluge banke koja promovise održivo poslovanje i ESG vrijednosti?

| Odgovor       | Broj ispitanika | Procenat % |
|---------------|-----------------|------------|
| Da            | 75              | 83,33%     |
| Ne            | 6               | 6,66%      |
| Nisam siguran | 9               | 10,00%     |

Koliko vjerujete da banke u BiH trenutno primjenjuju ESG principe u svom poslovanju?

| Odgovor                | Broj ispitanika | Procenat % |
|------------------------|-----------------|------------|
| Uopšte ne primjenjuju  | 12              | 13,33%     |
| Djelimično primjenjuju | 66              | 73,33%     |
| Ne primjenjuju         | 3               | 3,33%      |
| Ne znam                | 9               | 10,00%     |

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**

## **PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE**

Da li ste ikada uočili da vaša banka promovira ekološke ili društvene projekte (npr. zelene kredite, podršku lokalnim zajednicama, transparentno izvještavanje)?

| Odgovor      | Broj ispitanika | Procenat % |
|--------------|-----------------|------------|
| Da           | 51              | 56,67%     |
| Ne           | 21              | 23,33%     |
| Ne sjećam se | 18              | 20,00%     |

Šta za Vas predstavlja društveno odgovorno poslovanje u bankarskom sektoru?

Ispitanici društveno odgovorno poslovanje u bankarstvu dominantno povezuju sa: etičnim i transparentnim odnosom prema klijentima, doprinosom lokalnoj zajednici, zaštitom okoliša i održivim razvojem, te omogućavanje korištenja bankarskih proizvoda socijalno osjetljivim grupama.



DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.

**PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA  
I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I  
HERCEGOVINE**

Koji oblici društveno odgovornog poslovanja banke su Vama lično najvažniji prilikom izbora banke sa kojom poslužete? (moguće je označiti više odgovora)

| Odgovor                                                                        | Broj ispitanika | Procenat % |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------------|
| Finansiranje zelenih i održivih projekata (npr. obnovljivi izvori energije)    | 27              | 7,90%      |
| Podrška lokalnim zajednicama i humanitarnim inicijativama                      | 60              | 17,54%     |
| Etika i transparentnost u upravljanju i poslovanju                             | 63              | 18,42%     |
| Poštivanje radničkih i ljudskih prava zaposlenih                               | 60              | 17,54%     |
| Dostupnost usluga za ranjive grupe (npr. osobe s invaliditetom, starije osobe) | 42              | 12,28%     |
| Edukacija klijenata o odgovornom upravljanju finansijama                       | 45              | 13,16%     |
| Usklađenost sa međunarodnim ESG standardima                                    | 45              | 13,16%     |

DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.

## PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE

- Da li biste bili spremni platiti nešto višu naknadu za uslugu banke koja posluje u skladu s ESG principima?

| Odgovor          | Broj ispitanika | Procenat % |
|------------------|-----------------|------------|
| Da               | 24              | 26,67%     |
| Ne               | 21              | 23,33%     |
| Zависи od usluge | 45              | 50,00%     |

- Zависи od usluge
- BiH

| Odgovor                         | Broj ispitanika | Procenat % |
|---------------------------------|-----------------|------------|
| Država                          | 15              | 16,67%     |
| Banke                           | 9               | 10,00%     |
| Nevladine organizacije i mediji | 3               | 3,33%      |
| Kombinacija navedenog           | 63              | 70,00%     |

DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.

**PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA  
I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I  
HERCEGOVINE**

- Smatrate li da je edukacija o ESG konceptima dovoljno zastupljena u javnom prostoru u BiH?

| Odgovor | Broj ispitanika | Procenat % |
|---------|-----------------|------------|
| Da      | 3               | 3,33%      |
| Ne      | 87              | 96,67%     |

- Da li biste željeli saznati više o tome kako poslovanje banaka u skladu sa ESG standardima utiče na okolinu, zaposlenike, klijente i društvenu zajednicu u cjelini?

| Odgovor | Broj ispitanika | Procenat % |
|---------|-----------------|------------|
| Da      | 81              | 90,00%     |
| Ne      | 9               | 10,00%     |

**DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.**  
**PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA**  
**I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I**  
**HERCEGOVINE**

## **Zaključak i preporuke**

- Rezultati istraživanja ukazuju da građani u Bosni i Hercegovini društveno odgovorno poslovanje banaka prvenstveno povezuju sa podrškom lokalnoj zajednici, očuvanjem okoliša, etičkim i transparentnim poslovanjem, poštivanjem prava zaposlenih i klijenata, te omogućavanjem pristupa finansijskim uslugama i socijalno osjetljivim kategorijama.
- Analiza dobivenih odgovora potvrđuje da građani od banaka očekuju značajniju društvenu ulogu, a ne samo fokus na ostvarivanje dobiti, naglašavajući važnost integracije etike, održivosti i odgovornosti u svakodnevne poslovne procese.
- Održivo finansiranje i ESG strategija banaka postaju ključni elementi budućeg razvoja bankarskog sektora.

DR. SCI. ARIJANA SALKIĆ, DIPL. OEC.

## PERCEPCIJA GRAĐANA O ESG STANDARDIMA I ODRŽIVIM FINANSIJAMA U KONTEKSTU BANKARSKOG SEKTORA BOSNE I HERCEGOVINE

### **Banke bi trebale:**

- pružati mjerljive podatke npr. koliki dio kreditnog portfolija je usmjeren na zelene projekte, kolike iznose banke izdvajaju za podršku lokalnim zajednicama i za koje projekte, broj finansijskih edukacija, te rezultate internih inicijativa u smanjenju ugljičnog otiska i sl.;
- kreirati sažetke svojih ESG rezultata prilagođene građanima, koji bi kroz infografike, kratke biltene i digitalne sadržaje približili bitne informacije široj javnosti;
- integrisati ESG u prodajne procese;
- organizovati edukaciju kroz različite kanale komunikacije – od informativnih kampanja, radionica i javnih diskusija, do integracije ESG tematike u digitalne servise i komunikaciju na društvenim mrežama.

**HVALA!**

---